

به نام خداوند دل های پاک که نامش بود در دلت تابناک

ادبیات فارسی

پایه هفتم

درس چهارم - زیبایی شکفتن

دانش زبانی صفحه ۴۰ (نهاد)

دبیرستان گل های خرد
مدرّس : شیرین عبابافها

در هریک از گزینه های زیر ، « نهاد » کدام است ؟

۱- هجوم فتنه های آسمانی مرا آموخت علم زندگانی

۲- بر درختی ، شکوفه ای خندید

۳- در کتابی ، بهار معنا شد

جمله از دو جزء تشکیل می شود

گزاره

خبری است که دربارهٔ نهاد داده می شود .

وقتی « نهاد » را پیدا کردیم ، بقیهٔ جمله ، « گزاره » است .

گزاره از اجزایی مانند : فعل ، مفعول ، متمم و مسند تشکیل می شود .

مهم ترین بخش گزاره ، فعل است .

نهاد

کلمه یا گروهی از کلمات است که دربارهٔ آن

خبری می دهیم .

نهاد ، انجام دهندهٔ کار یا پذیرندهٔ حالت است

نهاد ، صاحب خبر است

نهاد ، معمولاً در ابتدای جمله می آید .

نهاد و گزاره را در ابیات زیر مشخص کنید .

۱- در این کرانه که باران داغ می بارد به چشم ما گل بی داغ ، کم تر از خار است

۲- غنچه هم گفت : گرچه دلتنگم مثل لبخند باز خواهم شد

کلمه یا گروهی از کلمات است که درباره آن خبری می دهیم .
به کلمه هایی که انجام کاری یا داشتن حالتی به آن ها نسبت داده می شود ، « نهاد » می گویند .

راه تشخیص « نهاد »

« چه چیزی ؟ » یا « چه کسی ؟ » + فعل ← نهاد

مثال

سنگ از بالای کوه به زمین افتاد ← چه چیزی افتاد ؟ سنگ (نهاد)
دوست نعمت بزرگی است ← چه کسی نعمت بزرگی است ؟ دوست (نهاد)

نکته : گاهی نهاد بیشتر از یک کلمه است .

مانند : همهٔ دانش آموزان کلاس هفتم به اردو می روند .

چه کسانی به اردو می روند ؟ همهٔ دانش آموزان کلاس هفتم (نهاد)

نکته : گاهی نهاد از جمله ، حذف می شود و ما باید آن را از روی شناسهٔ فعل پیدا کنیم .

مانند : از خدا جوییم توفیق ادب ← چه کسی عملِ «جُستن» را انجام می دهد ؟ ما (نهاد محذوف)

مانند : مثل یک شاخه گل جوانه بزن ← چه چیزی عملِ جوانه زدن را انجام می دهد ؟ تو (نهاد محذوف)

معمولاً نهاد در ابتدای جمله می آید ولی گاهی در شعر و نثر ، جای نهاد عوض می شود ؛ بنابراین

برای پیدا کردن آن باید ابتدا بیت یا جمله را سامان دهی کنیم .

تعیین « نهاد » در جملاتی از درس :

- ۱- استقلال طلبی ، کنجکاوی ، شوق یادگیری و دانایی ، نوجوان را ناآرام جلوه می دهد .
- ۲- این همه کتاب خوب و مطالب آموختنی ، ما را به سوی خود می خواند .
- ۳- تا می توانیم بیاموزیم . (نهاد : ما - محذوف)
- ۴- دوره نوجوانی ، دوران شور و شوق و شکوفایی است .
- ۵- آفریدگار همه شکوفه ها و زیبایی ها او است .
- ۶- کتاب پُر رمز و راز آفرینش ، سرشار از درس ها و اندرزهاست .

معنی واژه های دشوار درس « زیبایی شکفتن »

دوره = زمان ، روزگار
شوق = اشتیاق ، میل و رغبت فراوان
شکوفایی = شکفته بودن ، پیشرفت ، رونق
حسرت = افسوس ، ناراحتی زیاد
پرفراز و فرود = پراز پستی و بلندی ، کنایه از « خوشی و ناخوشی »
فراز = سربالایی ، بلندی
فرود = سرازیری
وابستگی = به کسی نیازمند بودن
استقلال = وابسته و نیازمند نبودن به کسی
رؤیا = آرزو و خواسته ای که تحقق آن ناممکن است ، آنچه در خواب بینند
دلخوری = کنایه از آزدگی ، رنجیده شدن
باصفا = پاک
زالال = صاف ، گوارا

کیمیا = هرجیز کمیاب و دست نیافتنی
پسندیده = خوشایند ، خوب ، نیکو
علايق = وابستگی ها (جمع علاقه)
سرشار = پر ، انباشته
اندرز = پند ، نصیحت
چالاکي = تند بودن ، چابکی
تأمل = اندیشه کردن ، فکر کردن
بصيرت = آگاهی ، بینش
مهارت = استادی ، توانایی انجام دادن کاری به
نحو شایسته ، ماهر بودن در کاری
دلنشین = خوشایند ، پسندیده ، خوب
تصاویر = شکل ها (جمع تصویر)

تکلیف

- ۱- در ابیات و عبارات زیر ، نهاد و فعل را بیابید .
- الف- ملل مختلف با زبان و ها و فرهنگ های گوناگون اسلام را پذیرفته اند .
- ب- مثنوی مولانا ، بهترین شاهد برای سخنِ دلِ ماست .
- ج- تا افق های دور کوچ کنم
- د- زنگ تفریح را که زنجره زد
- م - دل بستگی استاد حسابی به شعر و ادب بسیار زیاد بود .
- و - برای اسلام و کشورتان مفید باشید .
- ن - دکتر محمود حسابی دوران کودکی را با سختی گذرانده بود .